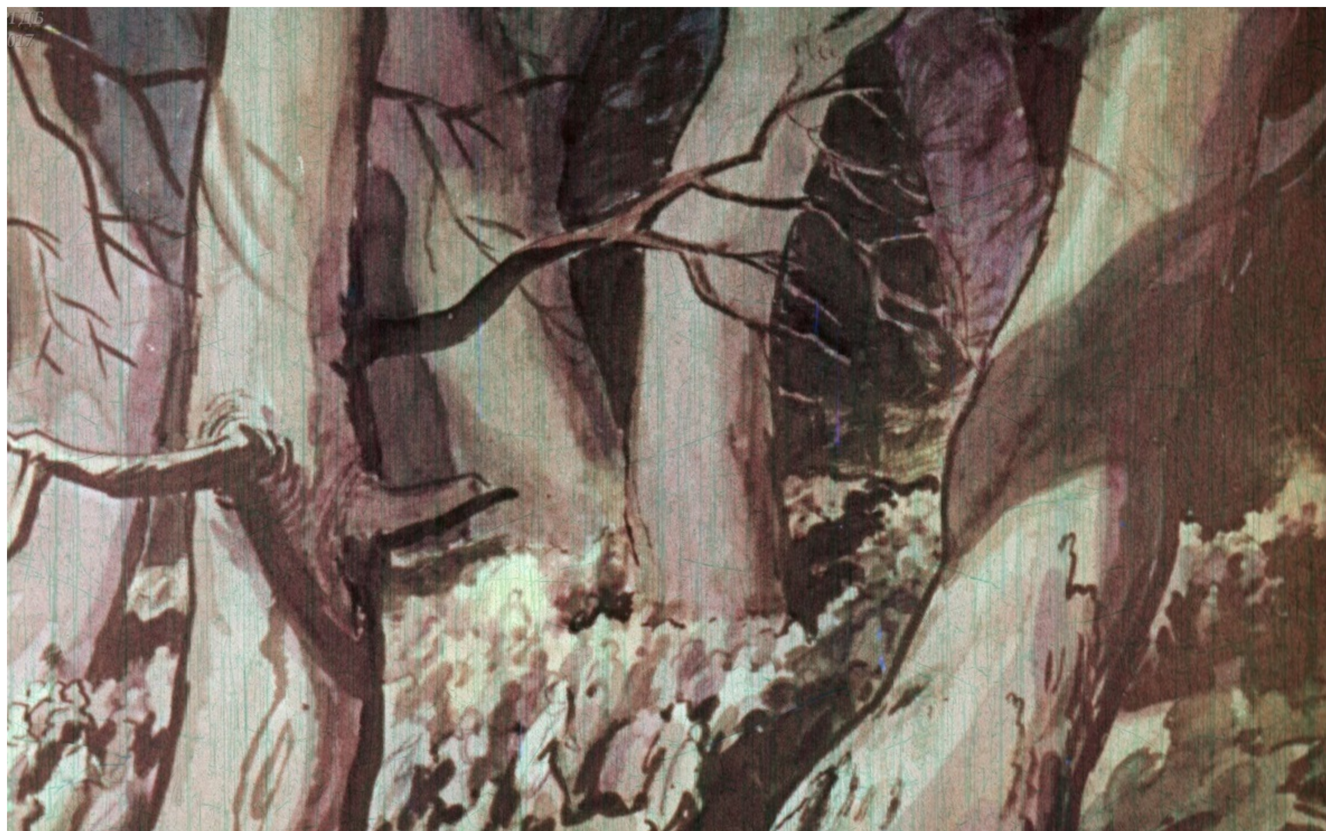

INIMA DE FOC A LUI DANKO
MAXIM GORKI

Danko, un tînăr ce-și jerfește inima, din dragoste de semeni.

Odată, foarte demult, trăia undeva pe pămînt un neam de oameni; codrii adînci le înconjurau din trei părţi aşezarea, iar de cealaltă parte se întindea stepa. Oamenii aceştia erau veseli, puternici şi cutezători. Dar vremuri grele se abătură fără veste asupra lor: venind, de cine ştie unde, alte seminţii se arătară şi îi alungară pînă în inima codrului, unde se întindeau mlaştini şi domnea o beznă de nepătruns. Pădurea era bătrînă şi rămurişul ei întreţesuse o urzeală atît de strîns bătută, încît cerul nici nu se mai vedea, iar razele soarelui abia izbuteau să—şi croiască drum prin frunzişul des, pînă la smîrcuri. Sub dogoarea lor, din apele stătute se ridicau *miasme* din pricina cărora oamenii piereau unul cîte unul. Femeile şi copiii neamului acela plîngeau, iar bărbaţii se frămîntau, cuprinşi de jale. Trebuiau neapărat să plece din pădure, dar nu erau decît două căi: una, înapoi — unde îi aşteptau duşmanii cei puternici şi haini, alta, înainte — printre copacii care se înălţau uriaşi, strîns îmbrăţişaţi, cu crăcile lor groase şi cu rădăcini noduroase, adînc împlîntate în tina cleioasă a mlaştinilor. În timpul zilei, copacii stăteau tăcuţi şi nemişcaţi, ca de piatră, învăluiţi într—o umbră cenuşie, iar seara, cînd se aprindeau focurile, se strîngeau parcă şi mai mult în preajma oamenilor. Şi mereu, zi şi noapte, dăinuia în jurul lor un cerc de beznă deasă, ce părea gata să—i strivească pe ei, cei deprinşi cu întinsurile stepei. Iar cînd vîntul prindea să sufle peste vîrfurile copacilor şi întreaga pădure vuia înfundat şi ameninţător, cîntînd parcă prohodul acestor năpăstuiţi, totul se făcea şi mai înfricoşător.

Oamenii erau totuşi puternici şi ar fi fost în stare să lupte cu vrăjmaşii lor pînă la unul, dar nu le era îngăduit să moară în luptă, fiindcă aveau datini de păstrat, şi dacă ar fi murit, o dată cu ei ar fi pierit şi datinile lor. De aceea stăteau şi se tot gîndeau, în nopţile lungi, învăluiţi de vuietul înfundat al pădurii, şi de duhoarea otrăvită a mlaştinilor.

Stăteau, iar umbrele aruncate de focuri se zbînţuiau în jurul lor într—un joc tăcut, şi tuturor li se părea că nu umbrele acelea joacă, ci alaiul biruitor al duhurilor rele ale pădurii şi mlaştinilor... Stăteau şi se gîndeau în fel şi chip.

Dar nimic nu istoveşte mai mult trupul şi sufletul omului decît gîndurile de jale. Şi, de—atîtea gînduri, oamenii începură să se vlăguiască. Spaima se sălăşlui în mijlocul lor, încătuşîndu—le braţele puternice, iar femeile le sporeau groaza, jelind deopotrivă soarta celor răpuşi de *miasme* şi a celor împietriţi de frică. Treptat începură să se strecoare prin pădure şoapte de spaimă, mai întîi sfioase şi înnăbuşite, apoi din ce în ce mai răspicate... Oamenii erau gata să se predea duşmanului, jertfindu—şi libertatea, fiindcă erau atît de îngroziţi de moarte, încît nici viaţa de rob nu—i mai speria. Atunci, însă, s—a ridicat din raidurile lor Danko şi i—a mîntuit el singur pe toţi.

Danko era tînăr, chipeş şi, ca toţi oamenii chipeşi, plin de îndrăzneală. El le spuse tovarăşilor săi:

— Nu poţi să urneşti piatra din drum numai cu gîndul. Cine nu se osteneşte, la nimic nu ajunge. De ce să ne irosim puterile cu frămîntări şi tînguiri? Sculaţi! Să ne afundăm în pădure şi să mergem pînă vom da de capătul ei — că toate pe lume au un sfîrşit! Haideţi! Hai să pornim!

Ceilalţi îl priviră şi înţeleseră că el era cel mai destoinic dintre toţi, fiindcă în ochii lui voinţa strălucea ca o flacără vie.

— Du—ne! îi spuseră ei.

Şi Danko îi duse. Mergea în fruntea lor, iar ei îi urmau plini de încredere. Dar ce anevoios era drumul! Bezna îi învăluia adîncă şi la fiecare pas mlaştinile se căscau lacome, duhnind greu, gata să—i înghită; copacii, cu crengile încîlcite şi rădăcinile încolăcite ca nişte şerpi, le aţineau calea, ridicîndu—se în faţa lor ca un zid de nepătruns. Şi fiecare pas era plătit cu sudoare şi sînge. Merseră vreme îndelungată. Pădurea se făcea tot mai deasă, iar puterile oamenilor se sleiau din ce în ce. Curînd începură să cîrtească împotriva lui Danko, spunînd că e tînăr şi nepriceput şi că degeaba îi poartă pe drumuri. Danko însă păşea în fruntea lor hotărît şi senin.

Dar într—o bună zi se dezlănţui asupra pădurii o furtună cumplită. Copacii porniră să vîjîie ameninţător şi surd, iar bezna deveni atît de adîncă, de parcă s—ar fi adunat dintr—o dată în ea toate nopţile cîte vor fi fost de la începutul lumii. Oamenii se strecurau ca nişte pitici printre copacii uriaşi, în bubuitul înfricoşător al tunetelor. Trunchiurile groase se legănau scîrţîind, frunzişurile şuierau mînioase, iar fulgerele care licăreau peste vîrfurile pădurii, scăldînd pentru o clipă totul într—o lumină albastră şi îngheţată, umpleau şi mai mult de groază sufletele oamenilor. Luminaţi de strălucirea lor rece, copacii păreau vii; braţele lor lungi, noduroase, împletite strîns, se întindeau spre cei ce fugeau de robia întunericului, încercînd să—i oprească; iar din bezna boltită a ramurilor părea că se pogoară spre ei ceva înfricoşător, apăsător şi rece. Drumul era greu şi oamenii, din ce în ce mai istoviţi, începeau să—şi piardă nădejdea. Şi pentru că le era ruşine să—şi mărturisească nevolnicia, tăbărîră plini de ură şi mînie asupra lui Danko, asupra omului care păşea în fruntea lor, şi începură să—i arunce vorbe de ocară, spunîndu—i că nu e vrednic să le fie conducător. Da, chiar aşa îi vorbiră! Apoi se opriră, şi în freamătul biruitor al pădurii, în bezna întreţesută de fulgere, obosiţi şi înrăiţi cum erau, începură să—l judece.

— Eşti un om de nimic, care faci numai rău, spuseră ei. Te—ai apucat să ne porţi pe drumuri şi acum sîntem la capătul puterilor. Pentru asta ai să plăteşti cu viaţa!

Dar Danko îi înfruntă, strigîndu—le:

— Voi mi—aţi spus „du—ne”! Şi eu v—am dus! Am avut îndrăzneala s—o fac, de aceea v—am călăuzit! Iar voi? Ce—aţi făcut pentru voi înşivă? Aţi mers, şi—atît. N—aţi fost în stare nici măcar să vă cruţaţi puterile pentru un drum mai lung. N—aţi făcut decît să mergeţi, să mergeţi ca o turmă de oi.

Dar vorbele lui Danko îi întărîtară şi mai mult.

— La moarte! La moarte! urlară ei.

Iar pădurea vuia, vuia mereu, răspunzînd parcă acestor strigăte, şi fulgerele sfîşiau întunericul. Danko se uita la cei de dragul cărora se zbuciumase atît şi îi vedea în jurul lui dezlănţuiţi ca nişte fiare. Erau mulţi, dar din toate aceste feţe, nici una care să oglindească omenia. Nu, nu putea aştepta de la ei îndurare. Simţi clocotindu—i în piept o mînie cumplită, dar mila de semeni îl domoli. Îi iubea pe oamenii aceştia şi se gîndea că poate fără el vor pieri. Dorinţa de a—i mîntui, de a—i scoate la liman, îi aprinse în suflet o flacără vie şi ochii îi străluciră şi mai tare. Dar oamenii crezură că ochii lui scînteiau de ură şi începură să—l pîndească aidoma lupilor, aşteptîndu—se să—l vadă sărind la ei; îl înconjurară din ce în ce mai strîns, ca să le vină mai la îndemînă să—l înhaţe şi să—l omoare. Dar Danko le înţelese intenţia şi focul inimii lui se aprinse şi mai puternic, fiindcă gîndul lor îl umpluse de jale. Iar pădurea îşi cînta mai departe cîntecul înspăimîntător: tunetul bubuia, ploaia vuia căzînd potop...

— Ce pot face eu pentru oameni?! strigă Danko, şi glasul lui acoperi bubuitul tunetului.

Şi deodată îşi sfîşie pieptul cu mîinile, îşi smulse inima şi şi—o ridică sus, deasupra capului.

Inima lui ardea ca soarele, mai tare ca soarele, şi întreaga pădure încremeni, luminată de flacăra acestei nesfîrşite iubiri de oameni; speriat de vîlvătaia ei, întunericul se împrăştie tremurînd prin desişul pădurii şi căzu în gura larg căscată şi greu mirositoare a mlaştinilor.

Oamenii, uimiţi, încremeniseră.

— Să mergem! strigă Danko, şi se avîntă iarăşi în fruntea lor, ţinîndu—şi sus inima, care ardea ca o torţă, luminîndu—le calea.

Oamenii porniră după el, vrăjiţi. Atunci, pădurea prinse iarăşi să foşnească, legănîndu—şi mirată vîrfurile, dar freamătul ei era acoperit de pasul oamenilor. De data aceasta păşeau plini de îndrăzneală, din ce în ce mai repede, ademeniţi de minunata strălucire a inimii aprinse. Piereau şi acum, dar fără tînguiri şi fără lacrimi. Iar Danko era mereu în frunte şi inima lui ardea într—una. Şi deodată, pădurea se deschise înaintea lor, se dădu în lături şi rămase în urmă, deasă şi mută, iar Danko şi oamenii lui se treziră într—un val de lumină şi de aer curat, limpezit de ploaie. Furtuna rămăsese şi ea departe, deasupra pădurii. Aci strălucea soarele, respira stepa, picăturile de ploaie scăpărau în iarbă ca nestematele şi o apă curgea alene, sclipind ca aurul... Seara se lăsa încet şi în scînteierile amurgului, unda rîului părea roşie ca sîngele ce ţîşnea în şuvoi cald din pieptul lui Danko.

Semeţul, îndrăzneţul Danko privi fericit departe în zare, peste întinsul stepei: pămîntul se întindea liber înaintea lor. Zîmbi plin de mîndrie, apoi căzu şi... muri.

Dar oamenii, îmbătaţi de bucurie şi nădejde, nu prinseră de veste că Danko murise şi că alături de leşul lui inima sa vitează ardea încă.

Numai unul, mai grijuliu, băgă de seamă şi, temîndu—se de cine ştie ce, călcă cu piciorul inima cea mîndră... Şi inima, fărîmiţîndu—se într—o pulbere de scîntei, se stinse.

РГДБ
2017